

Acta sanctorum

quotquot toto orbe coluntur, vel a catholicis scriptoribus celebrantur, quae
ex Latinis et Græcis, aliarumque gentium antiquis monumentis

Quo dies octavus et nonus continentur

Bolland, Johannes

Parisiis et Romae, 1865 [erschienen] 1866

De S. Grato Ep. Conf. Cabilloni In Ducatu Burgundiæ Commentarius
Prævius Sancti apud martyrologos mentio, gesta in episcopatu,
reliquiarum translatio.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-72229](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-72229)

A *cla ex uno in alterum Scotiae locum migrasse inferius narratur, patriam liquisse dicitur. Regulus, quocum ipsa in Scotiam adventasse asseritur, in eodem Breviario ad diem xvii hujus mensis Octobris Officium habet, quod ipsam abbatem facit, et ex Patrensi Achaiae civitate in Scotiam perducit, paucos eidem socios, sed inter hos nullam feminam, adjungens. Si Reguli socia Triduana fuisset, Graeca haec, non Scota dicenda esset. Examinari Officium istud ad citatum diem poterit; quod ego interim non melioris notae, quam hodiernae S. Triduanae Lectiones sint, censeo.*

minime favorabilibus.

7 *Quae eidem Virgini adduntur sociae, Potentia et Eremia aliunde mihi prorsus ignotae sunt; ignotus pariter est locus Rostoby, iuxta quem Sancta eremum incoluisse dicitur. Nota est Atholia, vulgo Athol et Athole, Scotiae Septentrionalis, seu trans Taurum flumen provincia; sed locum Dusallad non reperi. Meridionalis vero Scotiae provinciae Laudonia est, seu Lothiana, vernacule Lothian; at ignotus rursus mihi locus est B. Lestrick, vel Lastalrick, in quo Sanctae corpus quiescere, asserunt Lectiones datae, titulusque usdem ab alio, qui ipsas descripsit, ut apparet, praefatus, in quo sic legitur: Cujus ossa in Lestrick requiescunt in honore. Fortasse ista locorum nomina vel ab oscitante perperam descripta sunt, vel antiquata lapsusque temporum, ut nulla alia, mutata. Quod in usdem Lectionibus laudatur, minime imitandum Sanctae pro servanda*

virginitate sua in eruendis oculis facinus, tam mirandum insolensque est, ut nullam apud me sine certiori auctore fidem inveniat. Quam ob rem praetereo elogium ex Camerario, et Dempstero recensere, cum hi multis quidem adjunctis a Lectionibus varient, sed in spontanea eadem de causa oculorum effossione consentiant.

AUCTORUM
C. S.

8 *Superest, ut de tempore, quo S. Triduana vixisse fertur, pauca dicamus. S. Reguli, quocum ipsam in Scotiam pervenisse, Lectiones, aiunt, adventus in hujus Officio Aberdonensi die xvii Octobris ad Constantii, Magni Constantini filii, imperium, ac proinde ad profectum seculum iv refertur. At, quidquid de Regulo sit, nihil cum hoc habet illa commune. In mox laudato titulo, Lectionum apographo nostro praemisso, eadem obuisse narratur sub rege Conrano... anno dxxxii; et consentire Regium, notat supra laudatus Wemyss; Camerarius tamen, Regium pariter laudans, ejusdem Sanctae obitum sub annum Christi dxxxviii, Eugenio III regnante, reponit. Hi ambo in Catalogis regum Scotiae sibi proxime successisse leguntur; et eorum istud sex annorum discrimen in re tam obscura haud egre negligendum esset, modo aliqua probabili ratione constaret, neutram opinionem multis annis, aut etiam paucis aliquot seculis a vero aberrare: quod cum ego probare nequeam, S. Triduanam supra in margine ad seculum vi, cum addita dubitanti voce Forte, reposui.*

Tempus, quo illa floruit, incertum est,

DE S. GRATO EP. CONF.

CABILLONI IN DUCATU BURGUNDIAE

COMMENTARIUS PRAEVIUS

J. E.

Sancti apud martyrologos mentio, gesta in episcopatu, reliquiarum translatio.

C
SUB MEDIUM
SEC. VII.
S. Gratus,
paucis martyrologis
notus,

Cabillonum, seu Cabilonum (Chalon sur Saône) Galliae in ducatu nunc Burgundiae civilis, ad Araris fluvii ripam sita, ut varios, in Sanctorum numerum relatos, alias veneratur antistites, ita diem hodiernum, quo e vicis ablatus creditur, S. Grati memoriae dicatum voluit. Hinc Saussayus in Supplemento ad Martyrologium Gallicanum ad hunc diem ita de Grato scribit: Cabilone in Aedibus sancti Grati episcopi et confessoris, qui ecclesiam S. Laurentii construxit, sedemque episcopalem inibi tenens perfectae sanctimoniae titulis exornavit, in eaque sepultus, tot radiavit beatitudinis promerita signis, ut Joannis VIII Papae (Cabilonem in reditu suo inuisentis) iudicio et praeepto de tumulo levatus, et Sanctorum catalogo inscriptus, plenam inde acceperit sanctitatis venerationem. Castellanus in Martyrologio Universali: Cabilone ad Ararim S. Gratus, cujus corpus Paredi est. Qui corpus ejus Cabilone Paredum translatum fuerit, infra dicitur. Hodie item S. Gratum Martyrolo-

gium Parisiense, anno seculi hujus vigesimo septimo excusum, his verbis annuntiat: Cabilone, S. Grati episcopi, qui concilio Cabilonensi subscripsit, Clodoveo secundo regnante. Terna ejusdem sancti praesulis mentio fit in Usuardinis Auctarii apud Sollerium: una hoc die ex Usuardi Auctario Cabilonensi concipitur: Cabilone transitus S. Grati episcopi et confessoris: altera vero ad diem xiii Maii, ex Caudiacensi codice hausta sic sonat: Translatio beati Grati confessoris, Acquae, a civitate Cabilonis. Tertia denique, e codicibus tum Cluniacensi, tum D. Du Cheval hausta, sic habet: Eodem die, translatio sancti Grati episcopi et confessoris, a civitate Cabilonis. Gratus alius episcopus confessor Augustae in Saubaudia signatur in codice Usuardino Camberiensis S. Mariae ad diem vii Septembris.

2 *Neque in citatis dumtaxat Martyrologiis, sed etiam in Officiis propriis ecclesiae cathedralis Cabilonensis ejusque diocesis, auctoritate Cyri de Tyard, episcopi Cabilonensis, anno 1620 Lugduni typis*

sed Officio duplici per diocesis Cabilonensem cultus.

ACCITORE
J. B.

typis Jacobi Roussin excusis, locum S. Gratus habet: Officii, quod per diocesim ritus duplicis est, ad diem VIII Octobris secundi Nocturni lectiones, Sancto nostro propria, quarta nimirum et quinta, sic se habent. Gratus, ut virtute, ita generis nobilitate insignis, post Gilderinum summo cleri et populi consensu Cabilonensi praeficitur ecclesiae; quo se munere abdicare volens vitae solitariae desiderio, illud cogitur retinere. Sub illo, Clodoveo secundo regnante, celebrata reperitur synodus Cabilonensis, in qua ipse cum aliis sanctis patribus pro ecclesiastica disciplinae stabilimento constituit canones decem et novem. Ita se habet Lectio IV. Sic vero V: In vita et post mortem claruit miraculis, quibus, et vitae sanctitate permotus Joannes Papa octavus Sanctorum numero illum adscripsit. Corpus ejus, quod primo sepultum fuerat in ecclesia, quam ipse S. Laurentii nomine aedificaverat trans Ararim et juxta quam vivens degebat; postmodum obnixae petenti Lamberto, comiti Cabilonensi, concessum ab Hugone episcopo, Paredum translatum est, ibique honorifice conditum in monasterio illius loci. Lectioes hae ex Actis S. Grati, ab anonymo conscriptis, infraque edendis, desumptae sunt: de Actis vero, quid censendum sit, paulo post apparebit. Interim, quod ad sancti Grati cultum, quem haecenus exhibere lectori volumus, pertinet, illud adjicimus e P. Claudio Perry pag. 65 civitatis Historia, Lugduni anno 1662 impressa tom. 2 pag. 340, S. Grati nomini templum erectum esse in vico diocesis Autissiodorensis non procul vico, S. Paladiae dicto.

scriptorem
Vita anti-
quam non
habet:

3 Quod autem ad Acta S. Grati spectat, geminum horum penes nos exstat Ms. apographum, quorum aliud olim transmisit ad Majores nostros P. Chiffletius, aliud vero P. Claudius Perry, civitatis Cabilonensis historiographus; qui eadem Cabilonensis Historiae monumentis, e veteri Cabilonensis ecclesiae Legendario pag. 23 et binis sequentibus inseruit. Eadem quoque post tomum alterum Historiae Cabilonensis, Lugduni typis editae, habentur inter Vitae sanctorum Cabilonensium a pag. 18: auctoritate porro, ut pole dudum a sancti Grati obitu dumtaxat scripta, non multa gaudent: ut mirum videri potuerint tom. 2 pag. 340 scripta ab auctore S. Grato aequali. Cum enim medio circiter seculo septimo Gratus floruerit, Lambertus vero comes monasterium Paredense seu Aureae Vallis, in quod S. Grati reliquias in Actis dicitur translulisse, seculo x senescente condiderit, fieri nequaquam potest, ut hoc ab auctore, S. Grato aequali, litteris fuerit consignatum: nec enim ullo ex capite apparet aliunde eorum auctorem eodem, quo Gratus, tempore fuisse, aut factum illud, Grati aetate longe recentius, postmodum iisdem Actis fuisse adjectum. His de S. Grati cultu ejusque Actis obiter observatis, horum seriem discutere aggrediamur.

Gilderinum
in sede Ca-
bilonensi
videtur hu-
buisse des-
cessorem:

4 Quis qualisve fuerit ante episcopatum S. Gratus, quidve rerum gesserit, anonymus ejus biographus, ex quo juniorem ejus quoque aetatem colligas, ignoravit, eum a nobilitate generis virtutumque merito, ob quae in Cabilonensem episcopum postulatus a plebe cleroque fuerit, dumtaxat commendans. Gebderino, qui et Geli-nius et Gilderinus dictus fuit, successit, si S. Grati biographo satis tuto hic fidi potest: nec enim ex indubitatae fidei testimoniis, quamvis et inter Cabilonenses praesules locum passim dent recentio-

res, ut Chenu, Claudius Robertus, Sammarthani in Serie episcoporum Cabilonensium, Coitatus in Annalibus Francorum ad annum 610 num. 38, Papebrochius tom. III Aprilis pag. 779, Gebderinus ille Cabilonensis episcopus fuisse ostenditur imo auctor anonymus Historiae Cabilonensis tom. 2 pag. 330 ejus mentionem apud antiquos rerum Cabilonensium scriptores non fieri, faletur; atque, ideo abs se illum memorari, quod ab aliis recentioribus memoretur. S. Lupum S. Grati successorem, statuunt Joannes Chenu et Claudius Robertus; sed ordine praepostero id fieri, ex Epistola Gregorii Magni, anno 601 ad Lupum Cabilonensem dati, et ex concilio Cabilonensi secundo anni 650, cui S. Gratus interfuit, jam pridem in Opere nostro dictum est tom. 2 Januarii pag. 776, ubi de S. Lupo. Chartae quidem Emmonis episcopi Senonensis apud Mabillonium part. 2 secundi 3 Benedictini pag. 615, non ante annum 651, seu anno tertio Clotarii, Clodovei II filii, datae, subscriptus legitur Lupus episcopus; sed cum sedes ejus episcopalis non exprimitur, incertum est, quis hic fuerit; atque adeo a Gregorii Magni Epistola, quantum ad tempus, quo Cabiloni Lupus sedet, standum videtur.

5 Nihil itaque nos cogit hactenus a Papebrochio supra laudato recedere, qui Cabilonenses episcopos ita ordinat, ut Flavio Lupus, Lupo Gilderinus, huic vero successerit S. Gratus. Coitatus, ante Gilderinum in cathedra Cabilonensi sedisse vult Wadelinum quemdam ex Vitae episcoporum Autissiodorensium, ubi Desiderius, praesul Autissiodorensis, basilicae S. Stephani Dominum etiam dedisse legitur vel areas, infra muros civitatis Cabilonensis sitas, quas cum Wadelino episcopo commutavit. Sed rursus incertum est, si in hujus episcopi nomine erratum non fuerit, quis fuerit Wadelinus ille, potuitque facile episcopus aliquis, etsi non Cabilonensis, ibidem domum aliquam possidere, quam cum Desiderio permularet, ut observant Galliae Christ. auct. script. in Serie episcoporum Cabilonensium. Grato hi Desideratum, cognomento Didonem, qui commissorum ab Ebroino in S. Leodegarii, episcopum Augustodunensem ac martyrem, criminum societate animum suum et episcopalem dignitatem contaminavit, successisse, probabiliter censent: hunc Papebrochius supra cit. loco non episcopum, sed secularem dumtaxat fuisse hominem, est arbitratus: sed Augustodunensis monachus, qui Vitam S. Leodegarii, cui coaerans fuit, conscripsit, dignitatem ejus episcopalem abunde prodidit, cum de illo socioque Bolone (vide tom. I Octobris pag. 469 et seq.) ita scripsit: Erant enim in hoc mendacio primi et quasi rectores palatii Desideratus, cognomine Deddo, qui in urbe Cabillone quondam habuerat principatum, nec non et ejus collega Bolo, qui civitatem Valentiam habuerat in dominium: nec enim digni sunt, ut hi nominentur episcopi, qui magis terrenis desideriis, quam Christo Deo militant, et unde districto Judici redditori sumus rationem, nihil curant. Horum talium sacerdotum et similium optimatum Hebroinus tyrannus usus consilio, adeo usque elevatus et excoecatus est in hoc seculo, quousque impoenitus praecipitatus est in infernum.

6 Porro Desideratus, quem probabiliter S. Grato successisse in cathedra Cabilonensi jam dicimus, idem verosimiliter est, qui Desideratus episcopus, qui Clippiacensi conventui, anno Clodovei regis XVI, Christi vero secundum Sirmundum et Labbeum 659, at secundum Coitatum

A tium 653 Decimo Kal. Julii celebrato, interfuit, in eoque Clodovei præcepto, quod ex Autographo Mabillonius de re diplomatica lib. 6, cap. 7 exhibet, subscripsit: unde consequi videtur, S. Gratum ultra annum 653, aut 659 vitam non protraxisse. Apud eosdem conciliorum collectores Clodovei præceptum proxime præcedit Privilegium libertatis, a Landerico episcopo Parisiensi san-Dyonisiano monasterio concessum, sed ab eruditissimis impugnatum, cui subscribitur Gratus episcopus (verosimiliter iterum Cabilonensis) adjiciturque ad calcem annus Clodovei xv, et mensis Julius: quod si genuinum sit, obierit S. Gratus inter Julium anni 652 et Junium anni 653; vel inter menses eosdem annorum 658 et 659 ex Labbei et Sirmondii calculis. Verum cum hæc omnia certa non sint, nihil etiam certi de anno, quo e vita cesserit Gratus, statuere queo. Id unum in confesso est apud omnes S. Gratum concilio Cabilonensi, sub eodem Clodoveo Cabiloni in S. Vincentii basilica celebrato, interfuisse, eique his verbis calculum suum adheçisse: Gratus episcopus ecclesie Cabilonensis subscripsit. Id Cointius anno 644, alii circa annum 650 contigisse volunt. Dissidium ex eo potissimum capite oritur, utrum anni sedecim, quibus regnavit Clodoveus II, omnes a morte patris ejus Dagoberti sint inchoandi, an vero sex annis prius, quibus cum patre regnarit; de quibus consule Pagium, Cointium, Valesium aliosque.

Habitavit
Gratus, ex
quo factus
est episco-
pus.

7 Quot vero annis ante Cabilonensem synodum, cujus neguidentem meminit biographus noster, Cabilonensis præfuerit, quot item post, præter ea, quæ nunc proxime superiore de anno ejus emortuali dixi, nihil suppetit, unde desiniam. Itaque biographi narrationem resumo. Cabilonenses, ut ait, cum Gratum sibi episcopum velent, ut exigebant Ecclesie canones, Metropolitanò Lugdunensi, cui hodieque Cabilonensis episcopus subijcitur, ejusque suffraganeis consecrandum obtulerunt. Remensi concilio circa annum Christi 630 celebrato, ut apud Sirmondium tom. 1 Conciliorum Gallie legitur ex Flodoardo lib. 2 cap. 5, interfuit Theodoricus Lugdunensis: concilio vero Cabilonensi, Clodoveo II regnante, celebrato, una cum S. Grato subscripsit Lugdunensis item metropolitæ in capite reliquorum omnium Candericus, nec inter hos Lugdunenses præsules medius quisquam notus est; ut adeo ab horum ulleratro Gratus in episcopum Cabilonensem ordinatus fuerit: qui vero suffraganei horum fuerint, qui in consecrando in episcopum Grato metropolitæ suo adjutores fuerint, nescius forte, biographus siluit, nec mihi divinare lubet. Ut sit, ea de re biographo litem nemo movebit. At non æque facilem inveniet biographus fidem, cum Cabilonensis episcopis ad eam usque ætatem ob gentilium nimirum persecutiones domicilium in ipso urbis sinu non fuisse; sed in insula quadam, quam juxta urbem Arar facit, habitare hæctenus consuevisse, affirmat.

non tamen
ea de causa,
quam ejus
biographus
affert.

8 Nondum etenim, inquit, tunc temporis prædecessores illius in urbe manendi locum pressura gentilitatis habuerant. Sed, interposito Arari amne, in ripa Sequanorum quoddam municipium, Græco vocabulo Matummaton (alibi Martyrmathon) vocatum, repererant: ubi post labores et ærumnas, ab impia gente sibi sæpius illatas, requiescere consueverant. Quæ biographi verba sic excipit Cointius ad annum 645 num. 30. Quis credat, regnante Clodoveo Juniore, tantam Cabi-

lone potentiam fuisse paganorum? Hæc civitas ab annis plus quam trecentis parebat Christianis principibus, suberat Catholicis Francorum regibus ab annis centum et amplius, quin et ab annis circiter octoginta sedes erat regia. Fierine potuit, ut tot piissimi reges Cabilone diu versarentur, novasque basilicas illic erigerent dotarentque, de cultu autem idolorum abolendo non cogitarent, spernerent episcopum, eumque a paganis opprimi paterentur. Nec sane verosimile apparet, S. Gunthramnum, qui circa seculi sexti finem, ut tom. 3 Martii ad diem xviii ejusdem mensis legitur, sedem regiam Cabiloni constituerat, passum fuisse, ut tanta gentilium multitudo ibi versaretur, vel turbas episcopis, quos ille magno in honore habebat, in regno suo suscitaret. Si itaque Cabilonenses episcopi in suburbano municipio, vel saltem Gratus, domicilium suum habuere, Gratus certe non propterea illic habitavit, quod a gentilibus in ipsa urbe plus sibi timendum haberet.

9 Locus vero, quem olim Græco vocabulo Matyrmathon vocatum biographus noster ait, nunc S. Laurentii, a consecrata illic huic sancto martyri ecclesia, suburbium vocatur, quod Arare undique circumfusum insulam efficit, et ponte lapideo cum urbe conjungitur. Visuntur in eo præter S. Laurentii prioratum et ecclesiam æno-dochium elegans nitidumque, et conventus Patrum Franciscanorum, quos Observantes appellant, ut ex notitiis, quos anno 1653 Divione ad Majores nostros misit P. Claudius Perry, disco; in quibus etiam rationem reddit, cur suburbium illud in ripa Sequanorum situm a biographo dicatur: Dicitur, inquit, hoc S. Laurentii monasterium situm ad Ararim in ripa Sequanorum. Sequanici dicuntur nunc « les Francs Contois » (seu comitatus Burgundici incolæ) quorum ager olim protendebatur ad littora, vicina Arari. At jam pars hujus agri, qui olim Sequanorum dicebatur, appellatur hodie « la Bresse Chalonoise » (Bressia Cabilonensis) ad discrimen illius, quæ paucos ante annos dicebatur « la Bresse Savoyarde » (Bressia Sabaudica) quod tunc ditiosis esset Sabaudicæ, nunc autem Francicæ. Hi autem agri fuere olim pars Sequanorum. Ita Perryus: quod autem postremo loco ait, ex Fredegario confirmo: adjacet eidem Araris ripæ suburbana pariter S. Marcelli basilica, de qua sic ille initio Chronici apud Ruinartium: Anno xxvi regni sui (Gunthramnus) divino amore ecclesiam beati Marcelli, ubi ipse pretiosus requiescit in corpore, suburbano Cabilonensi, sed quidem tamen Sequanum est territorium, mirifice et solleter ædificari jussit.

in S. Laurentii
suburbio.

F

10 In S. Laurentii ecclesia versari plerumque consueverat S. Gratus, uti biographus ait, sic tamen, ut diebus Dominicis suburbio S. Laurentii egredi, et in cathedrali S. Vincentii templo rem divinam peragere, populum instruere, celebraque quæ episcopi essent, obire numera soleret. Haud dudum vero ante, ut idem biographus ait, condita fuerat S. Laurentii ecclesia; verum a quo, non edicit: illius conditorem fuisse ipsum Gratum, credidit auctor Lectionis v e Brevariario Cabilonensi num. 2 transcripta: eundem non modo ecclesiam, sed et monasterium S. Laurentii condidisse, tradunt Gallie Christianæ auctæ scriptores tom. 4 col. 956. Antiquum S. Laurentii Cabilonense monasterium, inquit, a B. Grato,

in quo huic
Sancto

40 ejusdem

ACTORUM
J. B.

ejusdem urbis episcopo, nobiliter constructum, restituitur canonicis S. Marcelli suburbanis anno DCCCLXXIII tanquam olim a regibus, ipsius loci fundatoribus, ex consensu episcoporum Cabilonensis civitatis eidem ecclesiae tributum, sed incuria et negligentia postea deperditum. At nihilominus Achardus episcopus Cabilonensis in concilio Ansano anni MLXX S. Laurentii prioratum dedit monasterio S. Martini insulae Barbarae, et Ogerio abbati.

ecclesiam

11 Restitutam fuisse S. Marcelli canonicis S. Laurentii basilicam anno 873, liquet ex Charta ea de re confecta a concilio episcoporum in eadem S. Laurentii basilica celebrato, quam Perrys inter monumenta Cabilonensis historiae integram refert pag. 31 et seq. ex Chartulario abbatiae S. Marcelli. Liqueat pariter, idem monasterium ab Achardo, Cabilonensi episcopo, in cuius tunc manu erat, Ogerio abbati et monachis monasterii Insulae Barbarae, a quo et nunc dependet, consentientibus variis episcopis et abbatibus fuisse transcriptum, ex alia charta, data VII Kal. Februarii (26 Januarii) Luna X, indictione VIII, regnante Philippo, seu anno 1070; quam ex archivis cathedralis S. Vincentii descripsit idem Perrys, et mox laudatis Historiae Cabilonensis monumentis inseruit pag. 41 et seq. Sed primum e binis illis monumentis de conditis a S. Grato S. Laurentii ecclesia et monasterio mihi scrupulum movet; cum Laurentianae ecclesiae aedificationem non Grato, sed Francorum regibus Cabilonensis concilii praesides tribuere videantur. Notum sit cunctis, aiunt, nulla usquam S. Grati mentione facta, quod residentibus nobis in eadem ecclesia, antefati martyris (S. Laurentii iuxta Cabilonem) nomine insignita, anno Dominicae Incarnationis DCCCLXXIII regni domni Caroli III post mortem nepotis sui Lotharii in Burgundia. Venit igitur in ipso concilio quidam presbyter, nomine Leuterius, praepositus et advocatus canonicorum sancti Marcelli martyris, intrans in medio synodi monstravit nobis per privilegia ejusdem loci ipsam ecclesiam, in qua residebamus, a regibus ipsius loci constructoribus ex consensu episcoporum Cabilonensis civitatis fuisse tributam, eamque injuste per incuriam et negligentiam perditam haberent.

excitasse fecerunt,

12 Si Francorum reges S. Laurentii in Cabilonensi suburbio (eadem de monasterio videtur ratio) construxerint, qui eorum aedificatio S. Grato attribuitur? Nihil tamen secus hanc S. Grato abjudicandam, non autumo. Forte enim Francorum reges S. Laurentii ecclesiam seu monasterium construxisse dicuntur in ea charta, quod auctoritate regia munitus, opibusque adjutus S. Gratus illud extruxerit; aut hoc jam a S. Grato excitatum regum Francorum munificentia ditatum instauratumve dein fuerit. Accedit episcopis Cabilonensibus, cum id monasterium, negligentius, ut apparet, a San-Marcellianis administratum, in Girboldi anno 873; ac dein iterum anno 1070, sed ad nihilum tunc pene redactum, in Achardi manibus fuerit et ab eodem Achardo, ut num. XI dictum est, Insulae Barbarae monachis datum; accedit, inquam, episcopis Cabilonensibus speciem saltem alicujus in illud juris fuisse, fortasse in eo fundati, quod illud S. Gratus, eorum decessor, sive ex privatis, sive ex episcopalibus bonis, sive ex utriusque excitasset. Id vero a S. Grato excitatum fuisse, non modo recentiores passim rerum Cabilonen-

sium scriptores tradunt, sed ita etiam jam inde a seculo saltem XI creditum fuisse, omnino persuadet charta donationis Prioratus S. Laurentii monasterio Insulae Barbarae, in qua sic loquitur Achardus: Quapropter cunctis fidelibus sanctae Dei Ecclesiae presentibus et futuris notum fieri cupio, qualiter ego Achardus, indignus Cabilonensis praesul... quoddam antiquum monasterium, olim a beato Grato pontifice praedictae urbis in honorem Christi martyris Laurentii nobiliter constructum, et multis possessionibus locupletatum, ad nihilum pene redactum ac omnibus rebus nudatum conspicens, superna aspirante clementia, ad pristinum restaurare studens per consilium et assensum canonicorum meorum atque meorum fidelium, monasterio S. Martini Insulae Barbarensis, Domino Ogerio abbati et monachis, ibi domino servientibus, donavi. Est autem haec abbatia, primum S. Andreae, dein vero S. Martini dicta, sita in medio Arari prope Lugdunum, et Ordinis Benedictini.

13 Hinc porro factum arbitramur, quoniam S. Laurentii monasterium Gratus ipse edificavit, ut in ejusdem ecclesia, quod supra ex ejus biographo monui, non modo versari plerumque fuerit solitus, sed in eadem etiam sepeliri voluerit. Propter eandem S. Gratus vitam solitariae similem (quantum quidem per munus episcopale, quod gerebat, fas erat) et valde austeram una cum matre sua Celsa (femina, ut ait biographus noster, tantae sanctitatis fama, ut sub eodem altari, sub quo Gratus fuerat conditus in S. Laurentii templo, condita pariter fuerit, sed aliunde mihi non nota) duxisse videtur: verum hoc loci narratiunculam, quae fabulam sapit, biographus inceptare videtur: ita fere haec se habet: Gratus, ut supra dixi, e S. Laurentii suburbio Dominicis diebus ad S. Vincentii cathedrale templum more suo, ibi quae muneris sui erant peracturus, itare consueverat: forte aliquando, nescio quibus, negotiis impeditus, solito tardius Missam celebraturus adire cepit S. Vincentii templum: jamque ad pontem pervenerat, quo e suburbio in civitatem iter est. Hic vocem audit angelorum, dicitur, Ite Missa est, qua suam in rebus divinis concordiam perstringi ratus, pontificali munere et nomine se indignum aiens, anulum pontificalem in Ararim projecit, cellam sibi unam, alteram matri iuxta S. Laurentii ecclesiam condidit, in eaque se recludit uterque.

14 Frustra Cabilonenses crebris precibus Gratum urgent, ut pontificis munera resumat: dum tandem, evoluto septennio, in pise quodam annulus, quem olim projecerat in Ararim, inventus est: sparsa per urbem rei fama, Gratus e cella invitatus educitur, et in cathedrali templo, tanquam caelesti prodigio monitus, pontificis munere fungi denuo incipit, sed brevi dumtaxat, dierum scilicet viginti spatio; quibus evoluit, multis prodigiis clarus moritur, et, ut civis petierat, in S. Laurentii templo tumulatur, matre ejus Celsa in cellula Filii reliquum vitae deinceps exigente. Ita fere, ut dixi, biographus. Sed vera falsis hic mihi mihi esse, adjunctisque minus saltem probabilibus aucta (quale est annuli in Ararim primum projecti, ac post septennium incerti adjuncti) prudens, ut opinor, nemo non suspicabitur. De prodigiis, quae, priusquam in S. Laurentii ecclesia sepeliretur, contigisse, affirmat biographus, verbum non facio, quod nullum is singulare refert, Diem S. Grati emortuaem fuisse ait rim

A *aus Octobris, seu ejusdem mensis VIII: qua in re non habeo, quod illi opponam: annum vero emortualem tacet, quod illum, ut opinor, ignoravit. Cointius ita S. Grati res ordinat, ut anno 644 concilio Cabilonensi interfuerit, sequenti sese iuxta S. Laurentii ecclesiam cellulae incluserit, ac anno 652 publico abstinere vivereque desierit: sed nec in his quidquam explorati occurrere, ea dictis supra colligere pronum erit: quare S. Grati aetatem circa medium seculum septimum lato quodam modo signare sufficiat.*

fertur etiam
Joanne Pa-
pa VIII

15 S. Grati biographus, posteaquam hujus mortem sepulturamque enarravit, proxime, quomodo illius corpus alio translatum fuerit, exponit, subiungitque demum; S. Gratium una cum aliis aliquot Cabilonensibus praesulibus annua solemnitate a Joanne Papa VIII coli jussim. Ego, ut temporis ordinem servem, primum quidem in gesta Joannis Papae VIII, cum Cabilone versatus fuit, hic inquirō; dein de S. Grati translatione acturus. Biographi, quae ad Joannem spectant,

B *verba accipe: Hujus [Grati nimirum, inquit] ceterorumque Cabilonensis ecclesiae patrum pariterque Pontificum Flavi, Tranquilli, Desiderii, Johannis, Sylvestri, Agricolae, Lupi, Verani natalitios dies et annuas solemnitates censuit celebrari Papa Johannes, et in Sanctorum serie Martyrologii nomina eorum * memorialibus gestis apud Cabilonem viginti dierum moras agens cum Gilbaldo, venerabili Pontifice, dum a Ludovici, gloriosissimi Francorum regis, a se facta, rediret consecratione. Biographo consonant Officia propria Sanctorum Cabilonensis ecclesiae anni 1620 ad diem xxx Aprilis in Festo supradictorum Sanctorum, ac praeterea Desiderati presbyteri; de quibus Lectio VI sic habet: Porro Joannem vite sanctitate illustrem, et cum eo Sylvestrum, Agricolam, Flavium, Veranum, Gratium, Lupum, Tranquillum, et Desiderium, Cabilonensis ecclesiae quondam antistites, quorum vita virtutibus clara, sancto fine et secutis miraculis commendatur, Joannes Papa octavus retulit in Sanctorum numerum, in basilica S. Marcelli anno supra octingentesimum septuagesimo nono (Gilbardo tum temporis episcopo postulante) cum e Trecenti synodo revertens, ubi Ludovicum Balbum, Francorum regem, et Occidentis imperatorem coronaverat, Cabiloni per aliquot dies moraretur.*

* suppl.
poni.

C 16 *Haud certo novi, an relata mox biographi verba, quod Papebrochius tom. 3 Aprilis ait, lacinia quaedam sint, quam ad S. Grati Vitam in Legendario Cabilonensi, ignotus quis attulerit: ut sit, rem, quam continent, examinemus. Cabilonem venisse Joannem, cum Trecenti concilio ibi anno 878 habiturus, iret, liquet ex Epistola ejusdem Pontificis 97 ad omnes Christianos apud Labbeum tom. 9 Conciliorum col. 80, qua anathemate ferit, qui equos sibi abstulerant Cabiloni. Absoluta die x Septembris Trecenti synodo, in qua Ludovicum Balbum Francorum regem coronarat, Papa Joannes Trecenti movens, inquit Annalista Bertinianus apud Chesnium tom. 3 ad annum 878, Cavillonem petiit, indeque per Morienam iter agens per Clusas montis Cinisii Italiam... introivit. Gerboldus tum praerat Cabilonensibus, eidem concilio subscriptus: hic, ut inquit auctor Elevationis SS. Agricolae et aliorum, rei gestae aequalis, tom. 2 Martii pag. 515, inter reliqua sacra actionis studia, frequenti indagine perquirebat corpora Sanctorum ejusdem civitatis episcoporum; pra-*

cipue horum, quorum memorias nonnulli scriptorum suis inseruerant libris. Invenerat autem, ut idem auctor pergit, reliquias S. Lupi in basilica S. Petri anno 877 quarto Kalendas Septembris; dein S. Desiderati presbyteri, eo e Guerdonensi monasterio Cabilonum a S. Agricolae olim translatae. Tum SS. Sylvestri et Agricolae reliquias in S. Marcelli basilica repertas extulit; quorum, ut idem auctor ait, in Martyrologiis pluribus dies sacri eorum transitus inveniuntur adnotati: contigisse id addit pridie Nonas Maii anni 879, seu potius, ut ostendit Papebrochius, 878.

17 *Venit interim Cabilonum Joannes Papa, anno 878 cum quo de referendis in Sanctorum album auctoritate Pontificia SS. Lupo, Desiderato, Silvestro, et Agricolae Gerboldus egit quidem, sed rem ob negotiorum, quibus tum premebatur Pontifex, multitudinem non perfecit. Post synodum vero, inquit citatus auctor, denuo Cabilonensem civitatem repetiit: a qua cum discederet, ad monasterium S. Marcelli a praefato episcopo est deductus. Tunc delato juxta altare B. Agricolae sarcophago, Dominus Papa inibi digno honore ejus corpus recondidit, et ut deinceps hi beatissimi Dei confessores venerationi haberentur, et dies eorum gloriosi transitus festive celebrarentur, Apostolica auctoritate injunxit. Quatuor igitur tantum Sanctos solenni ritu Joannes celebrandos decrevisse videtur, Lupum nempe, Desideratum, Silvestrum et Agricolam: si enim Gratium, Flavium, Tranquillum, Desiderium, Joannem et Veranum pari honore prius affecisset, quam Cabilono discederet, cur illos hic auctor siluisset. Quod si ita se habet, quaeres procul dubio, qui Gratus, alique proxime nominati a Joanne in Sanctorum numerum relati dicantur, et festum cum quatuor primis commune ad diem xxx Aprilis obtinuerint? Verosimile admodum est, Gerboldum, quatuor Sanctorum felici inventionione animatum, plurium aliorum corpora inquirere voluisse, consuluisse Pontificem, vel jam reditum in Italiam parantem, vel postquam e Gallis hic jam excessisset, quid de illis, quos deinceps inveniret, vel jam a Pontificis discessu invenisset, fieri vellet: placuisse autem Pontifici, ut, si nonnullorum dies emortualis in promptu esset, is eorum festivitati sacer esset: aliorum vero (Joannis, Flavii, et Desiderii, qui speciale diem sacrum ne quidem in Legendario Cabilonensi anni 1620 habent) memoria ageretur, sed omnibus communis. Ita fere Papebrochius tom. 3 Aprilis pag. 778.*

18 *Quod vero ad Gratium nostrum attinet, is diem VIII Octobris sibi proprium habet, aeque ac SS. Lupus, Silvester, et Agricolae suos, ac proim et ante Gerboldi aetatem cultum suum sacrum, perinde ac illi, apud Cabilonenses, quorum certo fuit episcopus, habuit; quae quidem ex probabili dumtaxat conjectura dicta intelligantur: nec enim certum videtur ob jam dicta, eum a Joanne VIII in Sanctorum numerum fuisse relatum. Ut sit, jam a seculis aliquot Sanctorum honores illi deferri a Cabilonensibus consuevisse, colligi potest ex charta anni 1070, num. 12 laudata, in qua eum Acharthus, Cabilonensis episcopus, Beatum diserte appellat; uti et ex translatione ejus ad Paradense monasterium, de qua proxime sermo recurret. De Tranquillo et Verano (hic in Legendario Cabilonensi dies xx Octobris et xiii Novembris sibi proprios habet) quorum una cum aliis supra nominatis communis ad diem xxx Aprilis*

anno 878

E

F

relatus.

AUCTORE
J. B.

Aprilis in dicto Legendario hæc oratio est: Da, quæsumus, omnipotens Deus, ut beatorum Sylvestri, Joannis, Agricolæ, Flavi, Verani, Grati, Lupi, Tranquilli, Desiderii et Desiderati confessorum tuorum atque Pontificum veneranda solemnitas et devotionem nobis augeat et salutem. Per Dominum; de his, inquam, duobus vide, quæ Papebrochius tom. 3 Aprilis proxime citato pag. 779 et seq. annotavit.

Paredum
ejus reli-
quæ trans-
latæ fuerit

19 Quod denique ad S. Grati translationem, de qua supra mentionem feci, pertinet, ait biographus noster, Lambertum, Cabilonensem comitem, nullis precibus apud Hugonem, Cabilonensem episcopum, egisse, ut, cum Paredensis basilica, a se constructa, ad umbilicum esset adducta, et Sanctorum reliquias (quippe sine quibus ecclesiarum consecrationes fieri non consueverant) admodum indigeret, S. Grati corpus sibi concederet, idque ab Hugone, invito licet clero, obtinuisse: tertio vero Idus (seu XIII) Maii in Paredense monasterium insigni populorum vicinorum concursu fuisse illatum. Loci notitiam exhibet Mabillonius in Annalibus Benedictinis ad annum 977. num. 51. Paredum, inquit, locus est diocesis Augustodunensis ad Burbunciam (la Brebince) amnem in pago Quadriensi (Le Charolois) cella Cluniacensium monachorum (decanatum vocant) insignis; unde "Paredum monasterium" (Paroy le-monial) appellatur. A Lamberto Paredum, cooperante Majolo, Cluniacensi abbate, constructum fuisse in honorem S. Mariæ Virginis et S. Joannis præcursoris, ac dein ab Hugone, Autissiodorensi episcopo, Lamberti comitis Cabilonensis filio, Oddilone, Cluniacensi abbati, fuisse concessum, docet ipsius Hugonis ea de re charta, data anno 999; mense Maio, Indictione XI apud Perryum in Monumentis historiæ Cabilonensis pag. 37 et seq. Verum an, quod biographus S. Grati ait, Lambertus S. Grati sacras exuvias ab Hugone, an contra a Radulfo, seu Rodulfo, Hugonis, etsi forte non proximo, decessore obtinuit?

Anno 977.

20 Mabillonius proxime citatus, verbis ex ipso num. superiore transcriptis, paulo post subjicit sequentia: Paredi monasterii prima fundamenta anno ejus sæculi (X) septuagesimo tertio jacta, ejusque dedicationem hoc anno, id est, septuagesimo septimo, in honorem sanctæ Mariæ Virginis sanctique Johannis Baptistæ, et sancti Grati episcopi et confessoris factam fuisse, discimus ex Historia, ejusdem loci chartario præmissa: ubi locus "Aurea vallis" cognominatus dicitur. Ibidem enumerantur prædia, xenia et ornamenta, quæ Lambertus munificus comes novo monasterio ipso die Dedicationis concessit. Litteris dotationis ab eo confectis subscribunt post illum Adalais, uxor ejus, Hugo, filius ejus, Rodulfus (quod nota) episcopus Cabilonensis, Johannes et Isardus, item episcopi, Rodbertus vicecomes et Leotaldus. Si Rodulfus litteris Lamberti de donis, ipso dedicationis die monasterio Paredensi collatis, subscripserit, sane sub Rodulfo tum ipsa ecclesiæ Paredensis dedicatio, tum S. Grati, cui ecclesiæ illa etiam dedicata fuit, in eandem translationem contigisse videtur. His adde ex Galliæ Christianæ aucte scriptoribus tom. 4 col. 881, Rodulfum anno 986, Natranni, Nivernensis episcopi, instrumento, de concessis ab illo altaribus quibusdam ecclesiæ suæ canonicis confecto, subscripsisse; et Hugonem ante hunc Rodulfum seu Rodulfum in Cabilonensium episcoporum Catalogis signa-

tum non reperiri; erroris equidem, quo Rodulfo Hugonem perperam substituerit, biographum S. Grati suspectum saltem, ut opinor, habebis, et ætatem ejus, non dico seculo VII, quo S. Gratus fuit; sed seculo X, quo Lambertus comes octavo Kalendas Martii anni 988 (ut Mabillonius laudatus, verosimiliter ex præmissa Paredensis monasterii chartulario Historia, scribit) defunctus est, saltem aliquanto juniorem existimabis. Sed quæcumque ejus ætas fuerit, en S. Grati, quæ exhibet, Acta, seu Vita.

VITA

Auctore anonymo.

A Claudio Perryo edita ex veteri
Legendario ecclesiæ Cabilonensis.

CAPUT UNICUM

Sanctus in episcopum Cabilonensem
eligitur, cellæ se includit, moritur;
transferuntur ejus reliquæ, refer-
tur in numerum Sanctorum.

Sub temporis illius spacio, quo bonæ memoriæ Pontifex Cabilonensis, Gebderinus a nomine, e mundo discesserat, plebs et clerus ejusdem civitatis ad ecclesiam conveniens, quemdam virum mundanæ nobilitatis titulo præclarum, Deo et nomine Gratum et gratia, ad pontificalis culmen regiminis elegerunt, præsulibusque, consecratio quibus debebatur, sanctificandum secundum canonum sanctiones obtulerunt. Quem a primatæ diocesis Lugdunensis b, ejusque suffraganeis secundum nominis sui Grati dignitatem gratis consecratum, ecclesiæ suæ episcopalis cathedræ sublimatum, communi cleri gaudio et plebis restituerunt. Nondum etenim tunc temporis predecessores illius in urbe manendi locum pressuræ gentilitatis habuerant c. Sed, interposito Arati amne, in ripa Sequanorum d [quoddam municipium,] Græco vocabulo MARTYRMATHON e vocatum, repererant: in quo post labores et ærummas ab impia gente sibi sæpius allatas requiescere consueverant. Nunc prope prænotato adflore videbatur municipio quædam ecclesiæ noviter constructa in honore levitæ Christi et martyris Laurentii f, in qua quotidiani consuetudo celebrabatur Officii.

2 Hic tamen intimo spiritualium amore filiorum morem sibi imposuit, ut unaquaque Dominica die per Sagonæ g pontem transeundo ad majorem ecclesiam h veniret; ibique Missas peragens, astanti populo prædicationis officium exhiberet. Accidit autem quadam die prædicta, quod iter eundo ad ecclesiam, ut plerisque adsolet, curæ plus solito impedirent seculares. Quibus

A Quibus viriliter expeditis, sancte consuetudinis non immemor, dum ad pontis perveniret medium, in spirituali auditu cœlestis Officii, "Ite" Missa est" dicentem audivit angelum. Hoc cœlesti perterritus oraculo, dum in pontis moraretur medio, quo tenderet, quid ageret, ignorans, tardioris tamen officii negligentiae sibi maculas inculcans, ex digito anulum excutiens et in aquam proficiens, hisce verbis se obligavit dicens: Nisi anulum recuperavero, officii pastoralis minister nec dici veraciter, nec esse ulterius potero. Posthac ad prædicti martyris basilicam rediens, juxta muros illius reclusionis cellulam fieri præcepit, in qua per continuos, et eo amplius, septem annos Deo militans, in vigiliis et orationibus pernoctavit. Huic cellulæ contiguum fabricari jussit tugurium, in quo mater ejus, nomine Celsa, mulier religiosa, in spirituali artificio corpus domuit et extenuavit.

3 His itaque viventibus et Deo per omnia militantibus, additus est quidam clericus serviens deforis, deferens, quæ necessaria videbantur. Ad hunc innumerabiles locum circumquaque veniebant populi, patrem videre desiderantes et ejus dulcifluis sermonibus saturari. Igitur Gratus sanctissimus inter ea, quæ adventantem continuus populum commonebat precibus, quatenus alium patrem eligerent animabus suis; nam de illo impossibile esse, nisi soli Deo, videbatur. Hoc magni parvique verbum omnino respuentes, qua poterant assertionem testificabantur, quod in ejus sede, eo vivente, nemo succederet alius. In hoc alterno Patris, filiorumque dilectionis affectu, ut veridicorum certissimo patrum didicimus relatu, sic Deus ejus diocesim suis assiduis protegit orationibus, quatenus fluvius Araris, et circumfluentia videlicet flumina nullum suorum absorbendo necarent, nullum silvestres bestiae rapiendo devorarent, nulli in criminalibus peccatis sine penitentia et Viatico a seculo moriendo deviant.

4 Post aliquantulum vero temporis, jam transacto septem annorum curriculo reclusionis, cum divina pietas tanto labori finem imponere decrevisset, accidit, quod clericus eorum serviens quodam Dominicæ lucis crepusculo ad ripam properans causa emendi pisces, adiit piscatores. Post piscium vero emptionem dum præstolans ad suscipiendum adstaret, piscatorque more solito pisces evisceraret, acumine cultri ex gutture piscis pii anulum extraxit Pastoris h. Quem dum manu capere vellet, ut eum sibi retinere potuisset, in navicula cadens, cæteris viscerum internis sonitum reddidit largiorem. Hunc clericus avida manu capiens, et diu fixo oculo Patris anulum recognoscens, ad cellulam statim cursitans, dum Domino suo per fenestræ ostiolum anulum ostenderet, reticuit, quæ verba proplare gaudii magnitudo non valuit. Mox Pater venerabilis suum, quem perdidit, anulum agnoscens, humilitatisque causa prius reticere volens, iram Dei omnipotentis incurere metuit, quia lumen in tenebris latere non potuit. Cum talia serviens clericus intra se volveret, utrum tacere, an divulgare debuisset, per os piscatoris per urbem et suburbana hæc res mirabilis innotuit, populæque ad seclusionis domunculam innumerabilem congregavit.

5 Tunc propensius livina dispensatione ab

omnibus * murum effodere cœperunt, et, confractis spiritualis custodiæ repagulis, Episcopum nolentem totisque viribus renitentem extraxerunt. Quem protinus barba crinibusque l'privatum et diutinæ penitentiae vestibus exutum navalibus vehiculis per Araris alveum ad Matrem ecclesiam cum magno psallentium tripudio deportaverunt. Post hæc sacerdotalis habitus infula redimitus, sacrosancti Corporis et Sanguinis Jesu Christi mysterio munivit, et manu dextra, annuli, diu perditum, fulgore radiante, episcopoli, diuque desiderata benedictione sanctificavit. Omnibus cœlestium sacramentorum mysteriis rite peractis, populoque ad propria reverso, Episcopo quoque intra Sancta Sanctorum Dei serviciis inhærente, post dierum moras viginti incommodo arreptis corporali, clerum sibi iterum præcepit accersiri: cui congregato temporalem suæ carnis et spiritus dissolutionem adesse prædixit; et ut in ecclesia beati Laurentii, in qua diu Domino servierat, sepeliretur, inter cætera precibus obtinuit multis.

6 Mox febre corporis diu macerati ingravescente, ut Christianum decet, in cinere et ciliicio recubando humilitatis, clero coram posito, ad cœlos spiritum exhalavit octavo Idus Octobris m. Corpus ejus, veterum ex more compositum, cum hymnis psallentium dolentiumque cuneis ad suæ sedis basilicam deportatum. In qua nocte Vigiliarum Dominus servum suum multis miraculorum signis declarans, verum Israëlitam, in quo dolus non fuerat, ostendit. Mane facto, populoque provincia ad Patris exequias aggregato, corpus ejus sanctissimum trans flumen est delatum honorifice, et, quo prædixerat, Deo donante, meruit habere sepulcrum. Ibi Deo vivens, singulorumque rectas petentium preces obaudiens, infirmis et agrotantibus, Dei opitulante clementia, innumera sanitatum munera largitur. Celsa vero beatissima Filii, patrisque sui spiritualis solatio temporali desolata, specus suum relinquens in beati Pontificis penitentiale ergastulum ingressa, quandiu advixit, ad promerendam Dei gratiam modis omnibus laboravit. Post denique gloriosum vite finem pro sanctitatis merito Dei familiaris ab omnibus cognita, sub altario ejusdem ecclesiæ a religionis amatoribus venerabiliter est tumulata: amboque mater scilicet et Filius, quibus divina pietas cœlorum palatia dederat latissima, sub quodam domicilio terræ requiei, qualicumque perpassi sunt perfrui sepultura.

7 Post nimios siquidem ævi labentis temporum decursus, dum Cabilonensem Hugo n præsul regeret ecclesiam, primusque o comes civitatis ejusdem Lambertus nomine, comitatus obtineret monarchiam; jam incepta ab eodem consule binonii loci "Aureæ Vallis" videlicet atque "Paredi" p perfectaque basilica, Sanctorum pignoribus valde indigens fuerat locus ille. Accessit autem prædictus comes ad serenissimi genua pontificis solo tenus flagitans, quatenus Grati beatissimi corpus sanctissimum ad prelibatum transferri sineret cœnobium, ut ampliori monachorum veneretur officio, et Præsul diligentiori comitis deserviret dominio. Favit inconsultus, ut aiunt, præsul tanto precatui, et quia cleri consensum habere non poterat id agendi, intempestæ noctis silentio a comitis officialibus beati Patris confracto sarcophago, miserunt

A. ANONYMO.
inde extra-
ctas,
an omnes?

E
brevis post
moritur.

F

Paredum
ejus reliquias
obtinuit.

"

"

P

A. ANONYMO. serunt preciosa membra in capsam argenteam oportune decoratam, tantoque Sacerdoti congruam; et ita cum diligentia, qua valuerunt, ad prædestinatum transtulerunt locum. Hac beati Confessoris translatione manifesta Lugdunensium, Viennensium, Matisconensium, Eduorum, Briennensiumque populis, ingenti volitante fama, omnes utriusque sexus obviam venientes gressu non segni, tanti muneris superno gratias retulere Largitori. Et in omni loco dignoscitur, cujus apud Deum gratiæ fuerat, qui portabatur. Suscepit Paredum tertio Idus Maii *q* cum magno honore et lætitia Grati sanctissimi reliquiarum munera preciosa, enarrarique non potest, quanta tunc temporis concepit gaudia, quæ per illum loci illius incolis utriusque vitæ felicitatis addita sunt incrementa.

ipseque a Joanne VIII in Album Sanctorum relatus fuit

* suppl. poni.

S Hujus, cæterorumque Cabilonensis ecclesiæ patrum, pariterque pontificum Flavii, Tranquilli, Desiderii, Joannis, Silvestri, Agricolæ, Lupi, Verani natalicios dies et annuas solemnitates censuit celebrari Papa Joannes, et in Sanctorum serie Martyrologii nomina eorum * memorialibus gestis apud Cabilonem viginti dierum moras agens cum Gilbaldo, venerabili pontifice, dum a Ludovici Balbi, gloriosissimi Francorum regis, a se facta, rediret consecratione *r*.

ANNOTATA.

a Gebderinum, Gilderinum seu Gelionium proximo ante S. Gratum loco memorant Chemu, Robertus, Sammarthani, Galliæ Christianæ auctæ scriptores, Perrys, qui illum solo sibi notum nomine ait, aliique: sed nullum indubitatæ fidei testimonium afferunt.

b Theodorico, vel Canderico, ut ex temporis ratione colligitur.

c Non videtur S. Grati ætate ea fuisse Cabiloni rerum facies, ut a gentiliū multitudiue sibi timere tantopere, ut intra urbis sinum domicilium *C* figere non auderent, debuerint Cabilonenses episcopi. Vide dicta num. 8 Commentarii prævii. Si in urbe Gratus domicilium non habebat, verosimiliorem, etsi fortasse haud veriorem, hujus rei causam biographus assignare potuisse urbis Cabilonensis incendium, cujus ad calcem Chronici sui Fredegarius meminit, circa annum 641 ex Ruinartii calculo factum.

d Ad Araris ripam usque olim agri Sequanorum se extendebant. Vide Comment. præv. num. 9.

e Martyrmathon scribit etiam idem Perrys, D Cabilonensis historiographus, in transmissa Divisione ad Majores nostros ejus loci notitia; porro quid eo vocabulo significatum voluerint, haud satis capio. An forte illud a Græco Μάρτυρος πύργος (martyris monumentum) derivatum et locus ille vel a S. Laurentii, vel alterius cujuscumque martyris ibi quondam existente ecclesia sic appellatus fuit? Nunc S. Laurentii suburbium dicitur.

f Ab ipso S. Grato, ut creditur, condita. Vide, quæ de ea dicta sunt num. 10 et binis seqq.

g Idem fluvius, qui Arar, Gallice la Saône dicitur, hic memoratur.

h S. Vincentio sacram, ex quo Childebertus, Francorum rex, ex Hispania ejus reliquias in Galliis delatit, deditque Cabilonensi ecclesiæ; cum prius S. Stephani vocata fuisset, ut tradunt Galliæ Christianæ auctæ scriptores.

i Haud satis verosimile mihi videtur, ea de causa S. Gratum sese cellulæ inclusisse, et episcopi munere, dum projectum in Ararim anulum reciperet, abstinere voluisse.

k Non minus adjunctum hoc, quam præcedens fabulam sapit.

l Quod nimirum, si biographi mentem capio, præter modum jam excrevisset et præter decorum forte squallerent illi barba et crines, ideoque decurtati fuerint.

m Quo anno ignoratur. Sub medium seculum XII Cabilonensi concilio interfuit: obiit forte Clodovei II anno xv: sed de epocha regni Clodovei non convenit inter auctores, aliis sexdecim annos, a patris morte omnes computandos, illi tribuentibus; sed aliis decem a morte patris, sex autem priores sexennio prius numerare incipientibus.

n Imo, ut apparet, Rodulfus anno 977 ex num. 20. Comm. præv.

o Puta, qui primus hæreditario jure Cabilonensem comitatum possederit. Alii tamen id Warino tribuunt.

p Hujus loci, cujus ecclesia S. Grato etiam dedicata fuit, notitiam vide num. 19. Comment. prævii. q Hinc translationem S. Grati codex Caudiacensis, num. 1 citatus, signat die XIII Maii: sed cur Acquæ facta ibidem dicatur, non capio: putem, loco Acquæ legendum; Paredi.

r Anno nimirum 878. Id de SS. Lupo, Desiderato, Silvestro et Agricola certum est: de reliquis, et de S. Grato non item. Commentarii prævii num. 16 et binos sequentes consule.

